

Ebszönybánya egy 300 fős település volt, ahol az Ebszönyi Bányaüzem – Számel János hathatós közreműködésével – megteremtette kulturált élet feltételeit, a bánya épített iskolát, óvodát, kultúrházat, sporttelepet. Volt mozi a településen, működött tánccsoport, zenekar, megyei I. osztályú labdarúgó csapatuk volt, de létesült atlétikai, ökölvívó, sakk, asztalitenisz szakosztályuk is. Mindez erős szálakkal kötődik nevéhez.

Publikációi: „Volt egyszer egy bányaüzem (Ebszönyi Bányaüzem története 1854-1992)” című könyv, s ő írta a „Dorogi Szénbányák Vállalat története 1981-2004” vonatkozó fejezetét. (2004)

Kiemelkedő munkája elismeréseként számos kitüntetésben részesült, többszörös *Kiváló Dolgozó*, elnyerte a *Bányász Szolgálati Érdemérem* bronz, ezüst, arany, gyémánt fokozatát, a *Bányamentő Szolgálati Érdemérem* arany fokozatát, a *Kiváló Újító* arany fokozatát.

Az OMBKE Dorogi Helyi Szervezetének 1961-től aktív tagja, ahol a 40 és 50 éves tagsága elismeréseként megkapta a *Sóltz Vilmos-émlékérmeket*. Javaslaival, ötleteivel segítette a vezetőség munkáját, részt vett rendezvényeinken, 2009-ben OMBKE munkáért elismerő oklevelet kapott.

Az elmúlt évben kezdeményezője volt egy bányász emlékhely létesítésének Ebszönybányán.

Utolsó útjára április 11-én kísérték a családtagjai, barátai, tagtársai a bányász zenekarral a tokodi temetőben. Urnáját a felesége és leánya hamvai mellett helyezték el, bányász egyenruhában dízsorfallal álltak volt munkatársai, s a Bányászhimnusz hangjainál mondtak utolsó Jó szerencsét!

Víg Ede Péter

Könyv- és folyóirat szemle

Id. Ósz Árpád – Somogyi László: A nagy remény. A biharnagybajomi olajosok históriája

A Biharnagybajomban élők és onnét elszármazottak is értesültek arról, hogy 2017 szeptemberében az ország több helyén nagyszerű ünnepségeket tartottak abból az alkalomból, hogy 80 éves volt a magyar kőolaj- és földgázbányászat. Elhatározták, hogy 2018-ban emléktábla avatással emlékezzenek meg a biharnagybajomi kőolaj- és földgázbányászatról. Biharnagybajom Község Önkormányzata is azonnal felkarolta a kezdeményezést. Ez tette lehetővé, hogy nem emléktábla, hanem emlékmű létesüljön és nem rövid emléktábla avatás, hanem egész napos program valósuljon meg. Közben megkeresték az OMBKE Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztályát (OMBKE KFVSZ), a Magyar Olaj- és Gázipari Múzeumot (MOGIM) is, amelyek azonnal bekapcsolódtak a szervezési folyamatba. A Szakosztály kezdeményezésére elkészült egy könyv *id. Ósz Árpád* és *Somogyi László* szerkesztésében a fenti címmel. A könyv megjelenését *dr. Szabó György* támogatta, szakmai támogatók voltak az Olajipar Biharnagybajomban facebook-csoport, OMBKE KFVSZ, Biharnagybajom „Dózsa” Agrár Zrt., Biharnagybajom Önkormányzata és MOGIM, lektorálta *Csath Béla*. A könyvet a MONTAN-PRESS Rendezvényszervező, Tanácsadó és Kiadó Kft. adta ki 2018-ban 500 példányban az OMBKE KFVSZ megbízásából.

A könyv hat részből áll:

1. rész: „A nagy remény. A biharnagybajomi olajosok históriája.” Fejezetei: Előélet; Magyar – Német Ásványolaj Művek Kft. (MANÁT); Újrakezdés; Berekböszörményi közbáték; Biharnagybajomi Fűrési Vállalat; Utóélet; Nincs vége, folytatása következik; Az első főfűrőmesterek Biharnagybajomban; MASZOLAJ Biharnagybajomi Fűrési Vállalat vezetői 1950 – 1951; Biharnagybajomi fűrások, illetve kutak. Írta *id. Ósz Árpád*.

2. rész: „Személyes visszaemlékezések”: *Deli Miklós*

gépműhelyvezető (81 éves), *Nemes Antal* toronyszerelő (92 éves), *Patai Ferenc* fűrőmester (80 éves), *Somogyi János* gépműhely vezető (95 éves), *Szűcs Jenő* toronyszerelő (94 éves). Szerkesztette: Somogyi László.

3. rész: „Termelési Értekezlet”. Csasztsuska az ötvenes évekből, a Biharnagybajomi Fűrési Vállalat amatőr színpadáról.

4. rész: „Adományozók”: 98 személy, akik pénzzel támogatották az emlékmű megvalósítását.

5. rész: „Bajomi, Nagy – Sárréti emberek... – akik az olajmezőkön is megállták a helyüket.” 265 személy, névvel, adatokkal, emlékezőkkel. A névsort a hozzátartozók és a közösség segítségével összeállította: *Gyűgyvei Katalin*.

6. rész: „Fotók a kezdetektől napjainkig...”: 130 db válogatott fénykép, a hozzátartozók, leszármazottak, MOGIM, OMBKE KFVSZ gyűjteményéből.

A könyv megvásárolható a helyszínen vagy utánvétellel: Szűcs Sándor Művelődési Ház 4172 Biharnagybajom Várkert 35. Tel.: 54-473-606, e-mail: muvhaz@biharnagybajom.hu, ára: 2500 Ft. *id. Ósz Árpád*

Cikk a budafapusztai olajmező felfedezéséről

A „Magyar Geofizika” folyóirat 59. évfolyama 1. számának „Tanulmánytörténet” rovatában (31-37. oldalon) megjelent *P. C. Skeels* és *Vajk Raul* „Tudománytörténeti értékek: a budafapusztai olajmező megtalálásának története” c. angol nyelvű cikkének magyar fordítása *Kovács Béla* tollából. Kovács Béla szerint ez a cikk a budafapuszta-lispei olajmező felfedezéséről az egyetlen első kézből származó ismertetés, mely tartalmazza a geofizikai módszerek alkalmazásának részleteit szemléltetve a mellékelt 7 térképpel. *Vajk Raul* a gravitációs módszer alkalmazásában jártas fizikusként az 1930-as években nyolc éven keresztül kulcsszerepet töltött be az EUROGASCO, illetve a MAORT dunántúli kutatásaiban.

E munkáról *dr. Papp Simon* is megemlékezett: „Budafapuszta környékén nehézségi méréseket végeztünk az Eötvös-

Rybár féle torziós mérlegekkel. A terep, dombossága és széttagoltsága következtében, nem volt nagyon alkalmas ezeknek a méréseknek a keresztülvitelére, és geofizikusaink *dr. Vajk Raul* és *Oszlaczky Szilárd* kiváló elméleti és gyakorlati tapasztalatai folytán mégis használható eredményeket értünk el.”

A szerzők megemlékeztek a peklenicai és selnicai kőolaj-előfordulásokról, megemlézték, hogy az eredménytelen 1737,5 m-es angol koncessziós fúrás az 1934-ben végzett torziós ingamérések által kimutatott felboltozódástól 1500 m-re volt. A két szerző részletes tájékoztatást adott az EUROGASCO, majd a MAORT részére végzett geológiai és geofizikai mérésekkel kapcsolatos eredményekről, amikor a torziósingával végzett méréseken kívül már graviméteres és szeizmikus méréseket is végeztek. A budafapusztai területen végzett méréseket ábrákkal is szemléltették.

A szerzők beszámolójukat így fejezték be: „A budafapusztai olajmező feltárásának története a geofizikai módszerek használhatóságát bizonyítja egy olyan területen, ahol a felszíni vizsgálatok nem szolgáltatnak megbízható információt... a kellő gondossággal és szakértelemmel végzett torziósinga vizsgálatok még kedvezőtlen tipográfiával rendelkező területen is nagyon hatékonyak és gazdaságosak lehetnek. Dombvidéken azonban a graviméter van fölényben, amikor a felszín alatti szerkezetekről részletes információt kell szolgáltatni.”

Cs. B.

Sopron 1956 – A Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Kar hallgatói a vér nélküli forradalomban

A közelmúltban jelent meg *Rózsavári Ferenc* 1958-ban Sopronban végzett, gyémántdiplomás bányamérnök könyve. Sorstársként is nagy érdeklődéssel olvastam át az olvasmányos művet. Összegzésként az a véleményem, hogy ezzel az értékes kiadvánnyal az 1950-es években végzett soproni egyetemisták visszaemlékezéseinek kincstára még gazdagabb lett. Megjelenését az OMBKE levelezőlistán kialakult szakmai és emberi kapcsolatok is elősegítették.

A könyv *első fejezetében* lényegében a könyv megírásának motívumait ismerhetjük meg. Legfontosabbnak a 2016-os soproni, jubileumi ünnepek bizonyos egyoldalúságát tartja. Véleménye szerint háttérbe szorult általában is az itthon maradt soproni egyetemi hallgatók, tanárok sorsa és ezen belül a volt bányamérnök-hallgatók valódi szerepvállalása. Könyvét hagyományaink szellemében mégis rokonszaktáink, a soproni 56-os egyetemisták közti kölcsönös megbecsülés jellemzi.

A fejezet bevezető néhány oldalában szeretve-csipkelődeve ad korrajzot a forradalom előtti miskolci-soproni diákélet körülményeiről.

A *második fejezet* a bányamérnök hallgatók és ezen belül 1953/58-as évfolyamuk szemszögéből foglalja össze a soproni 1956-os eseményeket. Új információk abból származnak, hogy *Hun Béla*, 1956 után bíróság által egyedülként elítélt hallgatótársunk ügyének megismerése érdekében nagyon alapos feltáró munkát végzett, például az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárában. A nyomozás során tett tanúvallomások alapján pontosabban ismerhetjük meg a MEFESZ bizottságok munkáját, név szerint a vezetőit, köztük sok bányamérnök hallgatót.

A segélyszállítmányok történetét *dr. ifj. Sarkady Sándor* nagyon alaposan dolgozta fel. Rózsavári könyvében a bányamérnök hallgatókkal kapcsolatos fontos információkkal, visszaemlékezésekkel egészülnek ki az ezzel kapcsolatos ismeretek.

A sopronkőhidai börtönlázadás 2016-ig felületesen kezelt – gyakorlatilag elhallgatott – története is megismerhető a témával foglalkozó olvasók és a kutatók számára egyaránt. A szerző példamutatóan törekedett a visszaemlékezésekben tapasztalható ellentmondások feloldására, de további kutatások szükségesek a jelentőségében nehezen túlértékelhető eseménysorozat megörökítéséhez.

A „kópházi csata” első vonalába kihelyezett bányamérnök hallgatók helytállása a személyes visszaemlékezésekkel vált teljesebbé. Az olvasó név szerint is megismerheti egyrészt a tudatos előkészítés és a véletlen események sodrásában, szovjet tankok háttérben döntéseket hozó személyiségeket, másrészt a csupasz szántóföldre kivezényelt, életüket szabadságért áldozni kész, kiszolgáltatott egykori hallgatótársainkat. A második és harmadik védvonalban elhelyezett erdész évfolyamok eddig publikált története így egészült ki a kétségkívül döntő helyzetben lévő bányászársaink történetével.

Szakmatörténeti szempontból jelentős, hogy megismerhetjük bányászhallgatók szerepét Sopron energiaellátásában és a nagylengyeli olajmezők megmentésében.

Az 1956. november 10-én újra alakult MEFESZ vezetése a soproni egyetemi karok egy-egy képviselőjéből alakult meg *Csaba József*, negyedéves olajmérnök hallgató vezetésével. Az ifjúságot az 1956. november 3-án megalakult Soproni Műszaki Egyetem közös tanácsülése is képviselte. A MEFESZ 1957. március 1-i önkéntes feloszlása az Ifjúsági Kör 1948-as megszűnéséhez hasonlóan szakmatörténeti jelentőségű. *Csaba József* meghurcolásának, kizárásának, majd 1960-as diplomaszerezésének és sikeres szakmai életútjának történetét a III. fejezetből ismerhetjük meg.

Felületes megnyilatkozások cáfolataként állapítja meg, hogy 1956. november 4-e után külföldre távozott soproni egyetemisták közül abszolút számot és arányt illetően is a bányászhallgatók kisebbségben voltak. Országoként megemlékezik az életüket külföldön folytató, 1956-ban negyedéves évfolyamtársaikról is.

A *harmadik fejezet* a forradalom leverése utáni eseményeket *Csaba József* és *Hun Béla* történetén keresztül mutatja be. A kortársak számára érthetetlen a háromévi börtönbüntetéssel sújtott *Hun Béla* bányamérnök hallgató esete és sorsának feldolgozatlansága. Ezért nagyra becsülendő Rózsavári Ferenc sok utánajárással, dokumentumok tanulmányozásával járó szívós feltáró munkája. E fejezet korrajz értékét növeli, hogy nem állt meg a tanúkihallgatások és az ítélethirdetés ismertetésénél, hanem bemutatja a megfigyelésével megbízott besúgó jelentéseinek keresztül *Hun Béla* életének alakulását. Egyébként neves professzor, majd egykori hallgatótársa is próbálta újrakezdését, előrelépését támogatni, de tanulmányai befejezését, szakmai előrelépését is meggátolták például statuáló „bosszúállói”. *Hun Bélát* „erős jelleme, emberi tartása” segítette az előrelépésért cserébe felajánlott kompromisszumok elutasításában. A rendszerváltozás után kapott magas szintű állami kitüntetései társadalmunk erkölcsi elismerését fejezték ki.

A könyv első kiadásában néhány téves adat is szerepel, mely remélhetőleg kiigazítható lesz egy bővített kiadásban. Bár nem kerül kereskedelmi forgalomba, bízom abban, hogy a téma iránt érdeklők, ezzel foglalkozó kutatók számára elérhető lesz.

1958-ban végzett erdőmérnök hallgatóként, '56-os sop-

roni egyetemistaként és sorstársként köszönöm Rózsavári Ferencnek, hogy sok kolléga, barát összefogásával megírta könyvét. Munkájával az 1950-es soproni egyetemisták története egy értékes forrásművel gyarapodott.

Dr. Illyés Benjamin

Külföldi hírek

Nemzetközi földgázipari hírek

Ajánlatot tett az EB Oroszországnak és Ukrajnának a gáztranzitra

2019. január 21-én, hétfőn tartották Brüsszelben az Oroszország, Ukrajna és az Európai Bizottság közötti háromoldalú egyeztetések második fordulóját a 2019 utáni gázszállításról. Amint az várható volt a felek nem jutottak konkrét megállapodásokhoz, de az Európai Bizottság javaslatot tett egy jövőbeli szerződésre. Maroš Šefčovič, az Európai Bizottság energiaunióért felelős alelnöke kiemelte, hogy az új szerződésnek teljes mértékben meg kell felelnie az európai energiaügyi szabályoknak, a gázvolumennek pedig el kell érnie a tranzitmennyiséget, amelyet az ukrán gázszállító rendszer általában biztosított.

A következő háromoldalú tárgyalás májusban várható. Az EU javasolta a szakértői szintű megbeszélések folytatását Kijevnek és Moszkvának a tárgyalások közötti időszakban. (*Ria-Novosztyi, 2019. január 22.*)

Pénzzel töltötték fel a Török Áramlatot Szerbiában

A Gazprom hivatalosan is bejelentette a Török Áramlat Szerbia irányába történő meghosszabbítását, a befektetési programjában 2019-re 60 milliárd rubelt különített el a projektre. A következő két év során a szerbiai gázhálózat bővítésére 1,4 milliárd dollárt költhetnek el. Belgrádot egyelőre nem köti az Európai Unió szabályozása, így az orosz vállalat közvetlenül fektethet be a vezeték építésébe és üzemeltetésébe. (*Kommersant, 2019. január 25.*)

Földgázfogyasztási rekord az Egyesült Államokban

Rekordértéket ért el január 30-án, szerdán a földgázfogyasztás az Egyesült Államokban az extrém hideg időjárás miatt. Több közmű-szolgáltató is arra ösztönözte a fogyasztóit, hogy csökkentsék a fogyasztást az előző napi (január 30) csúcspénzfogyasztás után. Az extrém hideg a Közép-Nyugaton több helyen is rekord alacsony hőmérsékletet hozott. Az USA tagállamaiban előzetes becslések szerint körülbelül 4,1 milliárd m³ földgázt használtak fel január 30-án. Az eddigi rekordot 2018. január 1-e tartotta 4,09 milliárd m³-rel. (*reuters.com, 2019. január 31.*)

Az Exxon és a Qatar Petroleum meghozta a végső beruházási döntést a Golden Pass LNG-terminállal kapcsolatban

Az ExxonMobil és a Qatar Petroleum meghozta a végső beruházási döntést a texasi Golden Pass LNG exportterminállal kapcsolatban. A terminál 16 millió tonna LNG-t állíthat elő évente, a működés megkezdését 2024-re tervezik.

Katar a projekt 70%-os, míg az Exxon a 30%-os tulajdonosa. A teljes beruházás értéke 10 milliárd USD.

Az Egyesült Államok és Qatar energetikai miniszterei, Rick Perry valamint Saad Sherida al-Kaabi is részt vettek február 5-én a washingtoni sajtótájékoztatón, ahol bejelentették a döntést. Qatar, a világ legnagyobb LNG-exportőre 20 milliárd USD-t tervez befektetni az Egyesült Államok olaj- és gáziparába.

(*bloomberg.com, 2019. február 5.*)

Az EU szigorítja a gázdirektívát, az Északi Áramlat 2 az európai szabályozás alá kerül

Az EU tárgyalói megegyeztek a csővezeték-projektekre vonatkozó új szabályozással kapcsolatos vitában. Ezt az EU Bizottság jelentette be szerdán, és üdvözölte az EU-országokkal és az Európai Parlamenttel kötött megállapodást. A módosítás a Gazprom projektjét valószínűleg nem lassítja le. Az EU Bizottsága 2017-ben már javasolta az EU gázirányelvének módosítását az Északi Áramlat 2 tekintetében. Ennek megfelelően a harmadik országokból az Európai Unióba irányuló csővezetésekre ugyanazokat a feltételeket kell alkalmazni, mint az EU-n belüli csővezetésekre. Például a tulajdonjog és a műveletek nem lehetnek ugyanazon kézben, és az üzemeltetőknek hozzáférést kell biztosítaniuk a versenytársak számára. A szabályok lehetővé tették, hogy Németország kivételekkel rendelkezzen. A Bizottság azonban előzetesen megvizsgálhatja a kormányok közötti megállapodásokat. A módosított gázirányelv teljesíti az eredeti célkitűzéseket, mondta a brüsszeli hatóság. Az EU energiapiacára vonatkozó szabályok alóli kivételek csak szigorú feltételek mellett lehetségesek.

(*kurier.at, 2019. február 13.*)

Görögország kiadta a következő engedélyt az IGB vezeték megvalósulásához

A görög környezetvédelmi és energetikai miniszter, Jorgosz Sztatakisz jóváhagyta a Görögországot és Bulgáriát összekötő IGB (Interconnector Greece-Bulgaria) vezeték megépítését, közölte a görög állami földgázvállalat, a Depa. Az építés megkezdése előtt álló egyetlen hiányzó lépés a görög energetikai szabályozó hatóság, a RAE üzemeltetési engedélye, amit várhatóan 2019 második negyedévében adnak majd ki. A bolgár szakaszra vonatkozó építési engedély már 2017 folyamán megszületett.

Az IGB vezeték kezdeti technikai kapacitása 3 milliárd m³ lesz a görög-bolgár irányban, ami a jövőben 5 milliárd m³-re bővíthető lesz majd, a piaci igény függvényében. (*balkan.eu.com, 2019. február 20.*)